

בראשית פרק י'

(לא) אֵלֶּה בְּנֵי יִשָּׁשׁ לְמִשְׁפְּחֹתֵם לְלִשְׁנֹתֵם בְּאֶרְצֹתֵם לְגוֹיֵיהֶם: (לב) אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי נֹחַ לְתוֹלְדֹתֵם בְּגוֹיֵיהֶם וּמְאֵלֶּה נִפְרְדוּ הַגּוֹיִם בְּאֶרֶץ אַחֵר הַמִּבּוּל:

בראשית פרק יא

(א) וַיְהִי כִלְהַאֲרֹץ שָׁפָה אֶחָת וּדְבָרִים אֶחָדִים: (ב) וַיְהִי בְּנִסְעֵם מִקְדֵם וַיִּמְצְאוּ בְקִעָה בְּאֶרֶץ שְׁנַעַר וַיֵּשְׁבוּ שָׁם: (ג) וַיֵּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ הֲבֵה נִלְבְּנָה לְבָנִים וְנִשְׂרָפָה לְשָׂרְפָה וְתִהְיֶה לָּהֶם הַלְבָנָה לְאֶבֶן וְהַחֲמֵר הִיָּה לָהֶם לְחָמֵר: (ד) וַיֵּאמְרוּ הֲבֵה! נִבְנֶה לָנוּ עִיר וּמְגִדָל וְרֵאשׁוֹ בְשָׂמַיִם וְנַעֲשֶׂה־לָנוּ שֵׁם כָּן: נְפוּץ עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ: (ה) וַיִּרְדַּד ה' לְרֵאֵת אֶת־הָעִיר וְאֶת־הַמְּגִדָל אֲשֶׁר בְּנִי בְנֵי הָאָדָם: (ו) וַיֵּאמֶר ה' הֵן עִם אֶחָד וּשְׁפָה אֶחָת לְכֻלָּם וְזֶה חַלְלֵם לַעֲשׂוֹת וְעַתָּה לֹא־יִבְצָר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יִזְמֹו לַעֲשׂוֹת: (ז) הֲבֵה נִרְדָּה וְנִבְלָה שֵׁם שְׁפָתֵם אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שִׁפְתֵי רֵעֵהוּ: (ח) וַיִּפֹּץ ה' אֶתְּם מִשָּׁם עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ וַיַּחֲדְלוּ לְבִנְתֵי הָעִיר: (ט) עַל־כֵּן קָרָא שְׁמֵהּ בְּבֵל כְּיִשָּׁם בְּלַל ה' שִׁפְתֵי כָל־הָאָרֶץ וּמִשָּׁם הִפְיָצָם ה' עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ:

רש"י
(א) **שפה אחת** - לשון הקודש: **ודברים אחדים** - באו בעצה אחת ואמרו לא כל הימנו שיבור לו את העליונים, נעלה לרקיע ונעשה עמו מלחמה. דבר אחר על יחידו של עולם. דבר אחר ודברים אחדים, אמרו אחת לאלף ושש מאות חמשים ושש שנים הרקיע מתמוטט כשם שעשה בימי המבול, בואו ונעשה לו סמוכות: (ב) **ויהי בנסעם מקדם** - שהיו יושבים שם, כדכתיב למעלה (י ל) ויהי מושבם וגוי הר הקדם, ונסעו משם לתור להם מקום להחזיק את כלם, ולא מצאו אלא שנער: (ג) **איש אל רעהו** - אומה לאומה, מצרים לכוש [וכוש לפוט] ופוט לכנען: **הבה** - הזמינו עצמכם. כל הבה לשון הזמנה הוא, שמכינים עצמן ומתחברים למלאכה, או לעצה, או למשא. הבה, הזמינו אפרייליי"ר בלע"ז [להיכון]: **לבנים** - שאין אבנים בבבל, שהיא בקעה: **ונשרפה לשרפה** - כך

עושין הלבנים שקורין טיוליי"ש בלע"ז [רעפים], שורפים אותן בכבשן: **לחמר** - לטוח הקיר: (ד) **פן נפוץ** - שלא יביא עלינו שום מכה להפיצנו מכאן: (ה) **וירד ה' לראות** - לא הוצרך לכך, אלא בא ללמד לדיינים שלא ירשיעו הנדון עד שיראו ויבינו. במדרש רבי תנחומא (אות יח): **בני האדם** - אלא בני מי, שמא בני חמורים וגמלים, אלא בני אדם הראשון שכפר את הטובה ואמר (ג יב) האשה אשר נתתה עמדי, אף אלו כפרו בטובה למרוד במי שהשפיעם טובה ומלטם מן המבול: (ו) **הן עם אחד ושפה אחת** - כל טובה זו יש עמהן, שעם אחד הם ושפה אחת לכולם, ודבר זה החלו לעשות: **החלם** - כמו אמרם, עשותם, התחילו הם לעשות: לא יבצר מהם וגוי לעשות בתמיה. יבצר לשון מניעה, כתרגומו, ודומה לו (תהלים עו יג) יבצור רוח נגידיים: (ז) **הבה נרדה** - בבית דינו נמלך, מענותנותו היתירה: **הבה** - מדה כנגד מדה, הם אמרו הבה נבנה, והוא כנגדם מדד ואמר הבה נרדה: **ונבלה** - ונבלבל. נו"ן משמש בלשון רבים, וה"א אחרונה יתירה כה"א של נרדה: **לא ישמעו** - זה שואל לבנה וזה מביא טיט, וזה עומד עליו ופוצע את מוחו: (ח) **ויפץ ה' אותם משם** - בעולם הזה. מה שאמרו פן נפוץ, נתקיים עליהם, הוא שאמר שלמה (משלי י כד) מגורת רשע היא תבואנו: (ט) **ומשם הפיצם** - למד שאין להם חלק לעולם הבא. וכי אי זו קשה, של דור המבול או של דור הפלגה, אלו לא פשטו יד בעיקר, ואלו פשטו יד בעיקר כביכול להלחם בו, ואלו נשטפו, ואלו לא נאבדו מן העולם. אלא שדור המבול היו גזלנים והיתה מריבה ביניהם לכך נאבדו, ואלו היו נוהגים אהבה וריעות ביניהם, שנאמר שפה אחת ודברים אחדים. למדת ששנוי המחלוקת וגדול השלום:

שו"ע או"ח הלכות תפלה סימן קא סעיף ד

* יכול להתפלל (יג) בכל לשון (יד) שירצה, וה"מ בצבור, אבל ביחיד לא יתפלל (טו) אלא בלשון הקודש. וי"א דה"מ כששואל צרכיו, כגון שהתפלל (טז) על חולה או על שום צער שיש לו בביתו, אבל תפלה (יז) הקבועה לצבור, אפילו יחיד יכול לאומרה בכל לשון. וי"א (יח) דאף יחיד כששואל צרכיו יכול לשאול בכל לשון שירצה, חוץ מלשון (יט) ארמי.

משנה ברורה

(יג) **בכל לשון** - ומצוה מן המובחר הוא דוקא בלשון הקודש ועיין בסימן ס"ב וס"ב ובמשנה ברורה שם מה שכתבנו בשם האחרונים בזה וגם עיין בתשובת ח"ס או"ח סי' פ"ד ופ"ו שהאריך בכמה ראיות דמה שהתירו להתפלל בכל לשון היינו דוקא באקראי אבל לקבוע בקביעה תמידית ולהעמיד ש"ץ ולהשכיח לה"ק לגמרי זה א"א בשום אופן עיי"ש ועוד מחמת כמה וכמה טעמים נכוחים האריכו כל גאוני הזמן בספר

דברי הברית והסכימו שאיסור גמור הוא לעשות כן ולאפוקי מכתות חדשות שנתפרצו מחוץ למדינה בזה והעתיקו את כל נוסח התפלה ללשון העמים ועבירה גוררת עבירה שדלגו הברכה של קבוץ גליות וברכת ולירושלים עירך וכשם שרוצים להשכיח זכרון ירושלים כן רוצים להשכיח לשה"ק מישראל פן יגאלו בזכות שלא שינו את לשונם הקדוש ברוך הוא ישמרנו מדיעות אפיקורסות כאלו ועיין בבה"ל: (יד) **שירצה** - והוא שיבין אותו הלשון על בוריו אבל בלשון הק' יוצא אפילו אינו מבין הלשון: (טו) **אלא בלה"ק** - לפי שאין מלאכי השרת נזקקין ללשון ארמית וה"ה שאר לשונות חוץ מלשה"ק אבל צבור א"צ מליץ שהקב"ה בעצמו מקבל תפלתם: (טז) **על חולה** - ר"ל שלא בפניו אבל בפניו של חולה מותר בכל לשון דהקב"ה מצוי שם [שבת י"ב ע"ב]: (יז) **הקבועה** - דכיון שהתפילה קבועה לצבור הקדוש ברוך הוא בעצמו פונה אליה אפילו שלא בזמן שהצבור מתפללין: (יח) **דאף יחיד** - דס"ל דהמלאכים מכירין בכל לשון רק שאין נזקקין לארמית שמגונה בעיניהם. ומשו"ה מותרות הנשים להתפללות בשאר לשונות: (יט) **ארמי** - ובצבור מותר אף לשון ארמי. ובזה אתי שפיר מה דאומרים יקום פורקן וברוך שמייה בצבור וכדומה [פמ"ג]. ולפ"ז אם מתפלל בביתו אין יכול לאמר שום יקום פורקן. וכן מוכח באור זרוע הגדול בהלכות שבת סי' נ':

ביאור הלכה לסימן קא

* **יכול להתפלל בכל וכו'** - עיין במ"ב וכתב במ"א בשם הס"ח דמוטב להתפלל בלשון שמבין אם אינו מבין בלשה"ק ומוכח בס"ח סימן תקפ"ח דהיינו דוקא אם הוא י"ש ורצונו בזה הוא רק כדי שיתפלל בכונה אבל אם אינו בכי האי גוונא יתפלל בלה"ק והטעם כי לה"ק יש לו סגולות רבות מכל לשונות והוא הלשון שהקב"ה מדבר בו עם נביאיו כמו שכתב הרמב"ן בפ' תשא וחז"ל אמרו בלה"ק נברא העולם כדכתיב לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת וגם כשתקנו כנה"ג את נוסח התפלה היו ק"ך זקנים ומהם כמה נביאים והמה נימנו על כל ברכה בתיבותיה ובצירופי אותיותיה בכמה סודות נעלמות ונשגבות וכשאנו אומרים דברים אלו כלשונם של כנה"ג אף שאין אנו יודעים לכוין מ"מ עלתה לנו תפלתנו כהוגן כי התיבות בעצמן פועלין קדושתן למעלה משא"כ כשמתפללין בלע"ז :

שפת אמת לפרשת דברים [תרל"א]

במדרש מרפא לשון עץ חיים כו'. ספרים נכתבין בכל לשון כו' לא איש דברים. משזכה לתורה אלה הדברים כו'. כי התורה נותנת חיים לכל הנבראים כי באורייתא ברא קוב"ה עלמא וחיות הכל מהתורה. ולכך מתיר את הלשון שלשונות האומות הם רחוקות מהקדושה ומתגשמים. מ"מ ע"י שנתלבשו בתורה באותו לשון מתרפא הלשון ומתקרבות ג"כ להקדושה ולכך מותרין הסי' להיות נכתבין בכל לשון. שאותיות התורה מתירין הלשון מהמאסר שנתדבק הלשון בסט"א. וזה יפת אלקים ליפת כו' שיהי' מלבוש ג"כ להתורה. וע"י פנימיות התורה מתקרבות החיצוניות ג"כ :